

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Станимир Трифонов

За конкурса за доцент по операторско майсторство

С кандидат д-р Красимир Панев Стоичков

В наши дни едва ли някой би се наел да оспори факта, че в последните десетилетия шеметното развитие на технологиите и медиите драстично промени същността на аудио-визуалното. Което, от своя страна, доведе до нови изисквания пред авторите в тази индустрия. Някогашните независими и фокусирани в себе си сценаристи, режисьори и оператори са почти самотна класика. Модерната епоха извика на бял свят творци, които еднакво умело се справят с различните дейности във филмопроизводството, телевизията, театъра, фотографията и т.н, и т.н. Но това не е своеобразна „пенкилерщина“ (по Марк Твен), а необходимост един човек да умее да пише, снима, режисира... Бясното производствено темпо не ни дава време да сме бавни и свръхсъсредоточени в собствените ни единствени професии.

Тези обстоятелства произведоха и необходимите им автори и производственици. Днес те са достойни представители на зрялото средно поколение в киното, телевизията, фотографията, графичния дизайн.

Особено отчетлива в този генерационен и естетически контекст е фигурата на г-н Красимир Стоичков. И без да сте чели биографичната му справка ярко ще го отличите по операторски, фотографски, дизайнерски, научни, педагогически и режисьорски изяви.

На първо място, естествено, ще се спра на филмографията му. Тя е разнообразна и запомняща се. Не само наградите на филмите, но и контекстът, в който са се появили, са завидни. Умението да снимаш красиво и талантливо за игралното и документалното кино и за телевизионни рубрики изисква специфичен набор от операторски качества. Които, във от всякакво съмнение, д-р Стоичков притежава и менажира повече от правилно.

На XXV „Златен ритон“ през 2020г. филмът „Пасажери“, на който кандидатът е оператор, печели Специалната награда на журито. Ето и част от отзива на Олга Маркова, която пише за „Пасажери“ и още един филм от фестивалната програма: „За финал оставих два филма, които заемат върхово място и с които ще бъде запомнен този форум: „Преди края“ и „Пасажери“. Неслучайно с тях са свързани най-значимите отличия на фестивала:”Златен

ритон” за „Преди края” на Елдора Трайкова, получила и приза за режисура, и Специалната награда на журито за „Пасажери” на Здравко Драгнев и Цветан Драгнев. Не бе сложно за журито да отдели тези филми от останалата продукция със степента на емоционалния градус както на тяхното лично съпричастие, така и на социалната им ангажираност към най-наболели и съществени екзистенциални проблеми. Умела професионална амалгама от всички компоненти на киното: сценарий, режисура, камера, музика. И като резултат – майсторско художествено внушение за силата и безсмъртието на човешкия дух, постигнато с една монолитна общност на колоритни, искрени, въздействащи герои, които проникват в дълбините на нашето съзнание, правят ни емоционално съпричастни към техните съдби, без каквито и да било технически пируети и претенции за уникалност...”

Независимо от дължината на цитата, убеден съм, че той изразява цялата хармонична органика на „Пасажери”, който би бил невъзможен в този си вид без операторската работа на д-р Красимир Стоичков.

Добри думи могат да се напишат и за останалите филмови творби на този оператор, но обемът на рецензията не би го позволил.

Тук е напълно уместно да вметна впечатленията си от дисертационния му труд „Ролята на оператора при изграждане на филмовия темпоритъм”. В него по органичен начин са преплетени теоретичните знания и професионалната емпирия на автора. Тази тенденция е продължена и в научните му публикации, което е доказателство за постоянство в концептуалните му научни търсения.

Двете гореизброени направления в творческия живот на кандидата логично са довели до необходимостта от изграждане на преподавателска кариера. Дейностите му като преподавател у нас и в чужбина ме впечатлиха най-много с няколкото филмови заглавия, произведени в колаборация както със студенти, така и с колеги преподаватели. Убеден съм, че това е най-правилният път не само да провериш в практиката теоретичните си възгледи, но и да прехвърлиш мостовете на диалога със студентите и останалите преподаватели.

Когато говорим за специалностите в нашите висши училища или пък за професиите, изписани в дипломите ни, често пропускаме прилагателното „телевизионно, телевизионна, телевизионен,..”. Това не е особено ласкателно за нас, тъй като в професионалния си път човек има възможности да работи повече и по-често за телевизия, отколкото в т.нар. „филмова индустрия”. Достатъчно е само да погледнем в статистиките и да видим след направата на дебюта си в киното колцина от нас снимат втори, трети и т.н. филм. „Малцина” е отговорът.

А и високомерието, с което още в училището се отнасяме към телевизията, не е никак продуктивно. Повече смешно е. Защото дали е кино или телевизия, професионалистът и на двете места върши работата си с чувство за отговорност. Пък и много по-често сме телевизионни, отколкото кинозрителни. Но и в двата случая искаме да гледаме качествена продукция.

Ето защо ми е много симпатична и ми допада телевизионната кариера на д-р Красимир Стоичков. Съдейки по заглавията, рубриките и имената на съавторите си, то аз оставам с впечатление, че кандидатът има еднакво професионално отношение както към кинематографа, така и към „многоглавата телевизионна лампа“.

Подобно поведение логично води и до фазата, в която кандидатът започва дейност като експерт в различни сфери на филмопроизводството, педагогически кампании и други подобни дейности. Подобни разностранни прояви очевидно са закалили характера му на автор с многофункционални качества.

Тук следва да обърнем особено внимание на фотографските прояви на д-р Красимир Стоичков. Фактът, че е автор на четири самостоятелни изложби би бил напълно достатъчен за утвърждаването му в света на художествената фотография. Но той е продължил и по-нататък, влагайки сили и време в различни клонове на рекламната индустрия. Което само и единствено може да ни респектира.

Особено ярко впечатление ми направи и черно-бялата фотография, с която д-р Красимир Стоичков достойно се е представил на 24 габровско биенале на хумора и сатирата в изкуството. На мен, поне, не ми е известен друг случай, в който български оператор да е участвал на този престижен международен форум.

Уместно да споменем и взаимоотношенията на д-р Красимир Стоичков с книгоиздаването. Това, че е издал като книга дисертационния си труд, е повече от похвално. Но много повече съм впечатлен от участието му в издаването на две стихосбирки на Петя Пейчева. И в двата случая не става дума за елементарно дизайнерско решение.

Както прекрасно знаем, всяко изкуство е мислене в образи. В случаите с двете стихосбирки потокът от образи и метафори органично се е слял с характеристиките на фотографските изображения, предложени от д-р Стоичков.

Поначало в нашето съсловие оператори да се занимават с художествена фотография е рядко срещано явление. Но срещите между поезия и фотоси, осъществени в тези две стихосбирки, са не само много рядък феномен. По-важното е, че те са забележими в контекста на съвременното българско книгоиздаване.

Логично е да обгледаме и приносите на д-р Красимир Стоичков, постигнати в предложените от него хабилитационен труд, деятельности, авторски произведения и теоретични разработки.

Първият е, че той и екипите на документалните му филми са успели да постигнат адекватната условност при снимане на възстановки в реална среда. Това се е случило чрез употребата на езикови средства от игралното кино.

На второ място (но само по реда на изброяване) искам да обърнем внимание на доказаната в дисертацията му теза, че ритъмът на бъдещия филм се програмира още в снимачния период на филмовото произведение. Тази теза ми допада особено, предвид широко разпространената заблуда, че темпо и ритъм филмовият артефакт придобива в периода на монтажа и озвучаването. Това е вярно, но само частично: постпродукцията може само да доразвие тези две характеристики, които са генетично заложили, както в сценария, така и в заснетия материал.

Третият от приносите на д-р Стоичков е умението му адекватно да трансферира чрез езика на кинематографа сценически прояви и театрални спектакли. Без съмнение, това е не само доразвиване на професионалните му умения, но и нужно в работата му със студенти.

И не на последно място, интересът и опитите на кандидата в използването на специални визуални ефекти и техники в документалния филм, ще обогатяват не само собствените му филми, но и резултатите от педагогическата му дейност.

Както се вижда и от приложените таблици с броя точки по показатели, д-р Красимир Стоичков успешно покрива изискванията за длъжността „доцент” с адекватен сбор от точки.

Естествено, още много неща могат да се отбележат в авторската, научна, педагогическа и приложна дейности на кандидата. Но по-важно от подробностите е да синтезираме главното: изправени сме пред автор от средното поколение, който с респектираци умения се е вписал и продължава да го прави в съвременния български културен контекст.

Мисля, че присъствието му в игралното и документално кино; телевизионните му изяви; педагогическата и академическа практики са достатъчно убедителни да заеме длъжността „доцент”.

За което аз гласувам със „За”!

Проф. д-р Станимир Трифонов